

סקר טבע עירוני – תל אביב-יפו

אתר 36
בריכת הלוחמים

מכלול: בריכת חורף

תאריך סקירה: 27.7.12, 24.6.12

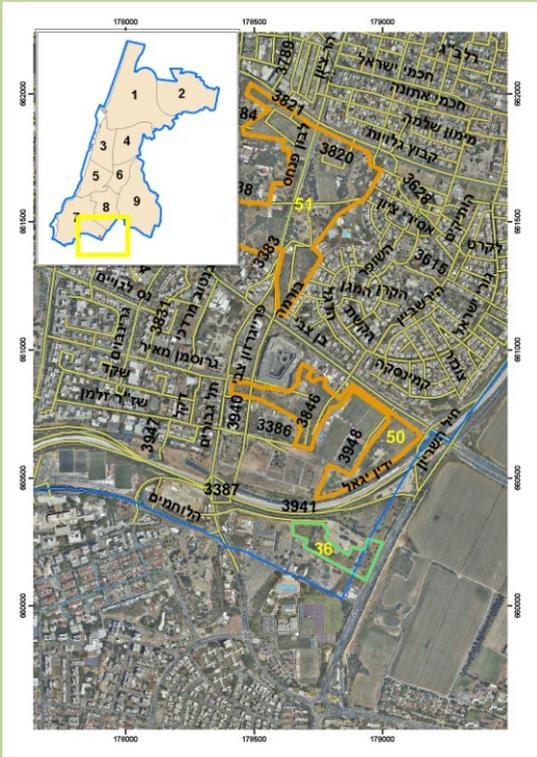
גודל מקורב של השטח: 30 דונם

שם הסוקר: ניר מעוז, בועז שחם, ערן בנקר

נ.צ.מ (ישראל חדשה): 178810/660200

רחוב/גבול: בצמוד למשרד הרישוי בחולון

רובע: 7- יפו

תאור כללי: קומפלקס של בריכות חורף על בסיס מחפורות ושקעים שהיו בעבר שלולית אחת גדולה, לצד הבריכות שטחי בור וחורשת איקלפטוסים. שריד אחרון לנופי הביצה באזור תל אביב וגוש דן. האתר כולא בין תשתיות עירוניות (אתר פסולת ואזור מלאכה) בחלקו הצפוני בוצעו עבודות עפר לצורך בניית (לכן לא נכלל באיתור). למרות רמת הפרות גבוהה מהווה האתר אי אקולוגי ירוק ושקט בתחום מרחב אורבני צפוף ורועש.

מאפייני השטח

אקולוגיה	
בתי גידול	בריכות חורף, חורשת איקליפטוס
תצורות צומח	בור, צומח לח, חורשת איקליפטוס
יחידות צומח	נשרן צפוף - שומר פשוט אגמון ימי - בצעוני מצוי
כיסוי צומח (%)	שולית 20% - 100% .
צומח ייחודי	מגוון מינים נדירים וייחודים של בתי גידול לחים: עטינית מגובבת, דמסון כוכבני, כף צפרדע אזמלנית, נורית המים, נרקיס ושוש קוצני. סביב לבריכות נביטה של אלוני תבור.
בעלי חיים	מגוון גדול ועשיר של דו - חיים, ציפורים זוחלים וחסרי חוליות
חי ייחודי	ארבעה מיני דו חיים בסיכון: חפרית מצויה, טריטון פסים, אילנית מצויה, קרפדה ירוקה. אתר פעילות לדורסי לילה: ינשוף עצים ולעופות חולפים ומזדמנים. בעבר התקיים הסרטן תריסן מגושם.
אתרים חשובים	כלל השטח הפתוח בעל חשיבות גבוהה בדגש על הבריכות עצמן
חשיבות ברצף-חיבור לאתרים אחרים	גבוהה. קישור לשטחים בהם קיימים בתי גידול לחים (תל גיבורים - מקווה ישראל) והמשך החיבור בין אוכלוסיות דו-חיים
מינים פולשים	ריבוי צמחייה פולשת: קיקיון מצוי, שיטה כחלחלה, טיונית החולות, אזרכת, פרקינסוניה שיכנית, טבק השיח, לנטנה ססגונית.

תרשים התמצאות

מראה כללי - בריכה צפונית

	<p>רמת השתמרות השטח</p> <p>נמוכה - בינונית – מבריכה שהשתרעה על פני 70 דונם נותרו מספר בריכות קטנות שגודלן יחד כ - 2 דונם. לאורך השנים שימש השטח כבסיס צבאי וכיום הנו אזור בתי מלאכה ואתר פסולת.</p>	
פיזי		
קרקע		חול, חרסית
מורפולוגיה		מישור, שקעים ובורות
מורכבות טופוגרפית (ופעי נוף)		בינונית – בריכות חורף, שדה בור, חורשה ואזור מגוון
חזות כללית		שטח בור בעורף אזור מלאכה. מראה כללי של עזובה והזנחה לצד פינה ירוקה נסתרת עשירה בערכי טבע.
תשתיות קולטות קהל		אין
סביבה		
מפגעים והפרות		פסולת בנין, מערומי עפר, חפירה ופגיעה בקרקע, זיהום נגר, רעש, ריחות, ריסוס והדברה, רמיסה ע"י כלי רכב, מינים פולשים.
רמת הפרה בשטח (מפגעים)		גבוהה
נגישות		לא מוסדרת.
ארכיאולוגיה		27407 חולון לוי אשכול - קברים מן התקופה ההלניסטית.
שימושים		אתר פסולת, אתר טבע עירוני.
<p>ייעודי קרקע עיקריים</p> <p>תכנית מתאר ארצית: תמ"א 35 – מרקם עירוני.</p> <p>תכנית מתאר מחוזית: אזור עירוני בדגש מגורים.</p> <p>תכנית מתאר עירונית: אזור תעסוקה עירוני סימון אתר טבע עירוני</p>		
מסקנות והמלצות		
<p style="text-align: right;">חשיבות האתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● חשיבות אקולוגית – בית גידול לח בעל איכויות יוצאות דופן שאינן מצויות בתחום העירוני. מערכת אקולוגית עשירה ונדירה המאפשרת מגוון מינים גבוהה. ● אתר פעילות לחמישה מיני דו חיים ● אתר לימוד ומחקר ● שמירה וטיפוח של ערכי טבע קיימים: ● המשך הבטחת המשטר ההידרולוגי ומילוי הבריכות ● שמירת מקסימאלית של שטחים פתוחים במסגרת תכניות עתידיות ● מניעת זיהום מים ואבטחת איכות גבוהה ● הפסקת שימוש בחומרי הדברה וריסוס בתחום הבריכה ● סילוק מינים פולשים ● שמירת אזורי חיץ בין הפיתוח העתידי לבתי הגידול הרגישים 		

בריכה דרומית

בריכה מזרחית

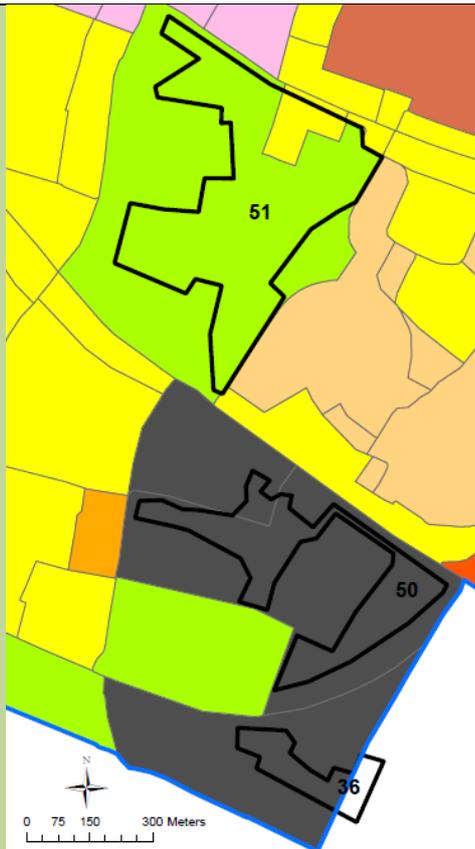
שיקום ושיחזור בתי גידול מערכות אקולוגיות:

- פינוי פסולת בניין ומערומי עפר
- הגדלת מקורות המים המוזרמים
- השבת מינים נדירים שהתקיימו באתר בעבר כדוגמת הסרטן תריסן מגושם
- יצירת בתי גידול כגון: בריכות נוספות, חורשת אלונים, אחו לח.
- יצירת מערך של מסדרונות אקולוגים וצירי מעבר לבעלי חיים של בתי הגידול הלחים.
- יצירת מחסות למיני דו – חיים וזוחלים בשטחים הסובבים את הבריכות

נתוני הסקר

צומח

שם המין	סטאטוס
זקנן שעיר	
ארכובית שבטבטית	
שיבולת שועל נפוצה	
גדילן מצוי	
פרקינסוניה שיכנית	פולש
אגמון ימי	
בצעוני מצוי	
גזיר מזיק	
ינבוט השדה	
עבקנה שכיח	
טיונית החולות	פולש
פרעושת משלשלת	
לחך אזמלני	
בקיה ב.מ.	
שברק משובל	
עטיינת קצרה	
עטיינית מגבבת	אדום
חוח עקוד	
צלף קוצני	
חרצית עטורה	
ניסנית שיכנית	
לכיד הנחלים	
אשל היאור	
מררית מצויה	
אספרג ארך עלים	
גזר קיפח	
חלמית מצויה	
קנה מצוי	
פרסיון גדול	
שרביטן ריסני	
לוף א"י	אנדמי
סוף מצוי	
קורטום דק	

מקרא

- גבול העיר
- אתר
- ייעודים תכנית מתאר**
- אזור לתכנון בעתיד
- אזור מגורים בבניה מרקמית
- אזור מגורים בבניה מרקמית נמוכה
- אזור מגורים בבניה נמוכה
- אזור מגורים בבניה רבת קומות
- אזור מוסדות ציבור עירוניים ומטרופוליניים
- אזור מעורב
- אזור פעילות מיוחד
- אזור תעסוקה מטרופוליני
- אזור תעסוקה מקומי
- אזור תעסוקה עירוני
- בית עלמין
- דרך פרברית מהירה
- ים בתחום שיפוט עירוני
- מעגנת נופש ספורט ודיג
- שטח פתוח מטרופוליני
- שטח פתוח מטרופוליני חופי
- שטח פתוח עירוני

פולש	קיקיון מצוי
פולש	שיטה כחלחלה
	יבלית מצויה
מוגן	אלון תבור
	נשרן צפוף
	שוש קוצני
	דרדר קרומי
	שומר פשוט

מידע נוסף

להלן מידע מתוך מסמך לתכנון פארק טבע עירוני (שפירא.ע., עמיר.ד., גזית.א., לירון.ש. 2009)⁴

שם המין	סטטוס
אסתר מרצעני	
ארכובית צרת עלים	
בוצין מפורץ	
דרדר מצוי	
הגה מצוי	
הרדוף נחלים	
חרדל השדה	
כשות השדות	
ליפיייה זוחלת	
נרקיס	מוגן
נשרן הדוחן	
עבדקן	
עשנן	
קייצת	
קלדופורה	אצה
ספירוגירה	אצה
דמסון כוכבני	נדיר
כף צפרדע איזמלנית	נדיר, מוגן
נורית המים	מוגן
תלתן הביצות	

שוש קוצני

בעלי חיים

עופות

מין	הספר האדום
אנפית בקר	LC
חוגלת סלעים	NT
כרוון מצוי	NT
סיקסק	LC
יונת בית	מין מבויית
תור צווארון	LC
צוצלת	מין פולש
דררה מצויה	מין פולש
נקר סורי	LC
בולבול צהוב-שת	LC
פשוש	LC
ירגזי מצוי	LC
צופית בוהקת	LC
עורבני שחור-כיפה	LC
עורב אפור	LC
מאינה מצויה	מין פולש
שלדג לבן חזה	LC

יונקים

שם המין	סטטוס	סבירות להימצאות (מקור)
שועל מצוי	LC	נמוכה
חולדה מצויה	LC	גבוהה
עטלף פרי מצוי	LC	נצפה ⁴
עטלפון לבן שוליים	LC	נצפה ⁴
קיפוד מצוי	LC	נצפה ⁴
חולד	LC	גבוהה
חדף ב.מ	LC	נצפה ⁴
עכבר מצוי	LC	נצפה ⁴
אשף מצוי	NT	גבוהה
נמיה	LC	גבוהה

זוחלים

מין	דירוג ספר אדום	סיכוי לנוכחות המין
צב יבשה מצוי	VU - עתידו בסכנה	נמוך
צבגון אדום-אוזן	[מין פולש]	נמוך
צב ביצות	LC - לא בסיכון	נמוך
זיקית ים-תיכונית	LC - לא בסיכון	גבוה
חרדון מצוי צפוני	LC - לא בסיכון	נמצא
קמטון	NT - בסיכון נמוך	נמוך
שנונית שפלה	CR - בסכנת הכחדה חמורה	נמוך

נמוך	LC - לא בסיכון	לטאה זריזה
גבוה	LC - לא בסיכון	שממית בתים
גבוה	LC - לא בסיכון	מניפנית מצויה
נמוך	LC - לא בסיכון	שממית עצים
נמצא	LC - לא בסיכון	חומט גמד
נמצא	LC - לא בסיכון	חומט פסים
גבוה	LC - לא בסיכון	נחושית עינונית
נמוך	VU - עתידו בסכנה	נחושית נחשונית
בינוני	LC - לא בסיכון	חומט מנומר
גבוה	LC - לא בסיכון	נחשיל מצוי
גבוה	LC - לא בסיכון	חנק
בינוני	LC - לא בסיכון	שלון טלוא ראש
גבוה	LC - לא בסיכון	שחור ראש
נמצא	LC - לא בסיכון	זעמן זיתני
נמצא	LC - לא בסיכון	זעמן שחור
גבוה	LC - לא בסיכון	זעמן מטבעות
גבוה	NT - בסיכון נמוך	נחש מים
בינוני	LC - לא בסיכון	עין חתול חברבר
גבוה	LC - לא בסיכון	ארבע-קו מובהק
גבוה	LC - לא בסיכון	תלום-קשקשים מצוי
נמוך	VU - עתידו בסכנה	מחרוזן "האוכפים"
נמצא	LC - לא בסיכון	צפע מצוי

מידע נוסף

להלן מידע מתוך מסמך לתכנון פארק טבע עירוני (שפירא.ע., עמיר.ד., גזית.א., לירון.ש. 2009)⁴

דו - חיים

שם המין	סטטוס	סבירות להימצאות
קרפדה ירוקה	VU	נמצא
אילנית מצויה	VU	נמצא
טריטון פסים	CR	נמצא
חפרית מצויה	CR	נמצא
צפרדע נחלים	LC	נמצא

זוחלים

מין	דירוג ספר אדום
זיקית ים-תיכונית	LC - לא בסיכון
לטאה זריזה	LC - לא בסיכון
שממית בתים	LC - לא בסיכון
נחשיל מצוי	LC - לא בסיכון
זעמן מטבעות	LC - לא בסיכון
נחש מים (בעבר)	NT - בסיכון נמוך

עופות

שם עברי	שם לטיני	סדרה	בית גידול	זיקה לעיר
יונת סלע	<i>Columba livia</i>	יונאים	מ.ב.ג.	מנצל
צוצלת	<i>Streptopelia senegalensis</i>	יונאים	מ.ב.ג.	זר
חוגלת סלעים	<i>Alectoris chukar</i>	תרנגולאים	שדות	מסתגל
סופית	<i>Gallinula chloropus</i>	תרנגולאים	מים	מסתגל
ברודית	<i>Porzana sp.</i>	תרנגולאים	מים	נמנע
ברכיה	<i>Anas platyrhynchos</i>	אווזאים	מים	מסתגל
לבנית קטנה	<i>Egretta garzetta</i>	חסידאים	מים	מסתגל
אנפת לילה	<i>Nycticorax nycticorax</i>	חסידאים	מים	מסתגל
מגלן חום	<i>Plegadis falcinellus</i>	חסידאים	מים	מסתגל
אנפית בקר	<i>Bubulcus ibis</i>	חסידאים	מ.ב.ג.	מסתגל
כרוון	<i>Burhinus oediconemus</i>	חופמאים	שדות	מסתגל
סיקסק	<i>Vanellus spinosus</i>	חופמאים	מ.ב.ג.	מסתגל
חרטומית ביצות	<i>Gallinago gallinago</i>	חופמאים	מים	נמנע
ביצנית לבנת בטן	<i>Actitis hypoleucos</i>	חופמאים	מים	נמנע
ינשוף עצים	<i>Asio otus</i>	דורסי לילה	חורש	מסתגל
בו נודד	<i>Falco peregrinus</i>	דורסי יום	מ.ב.ג.	נודד
עקב חורף	<i>Buteo buteo</i>	דורסי יום	שדות	נמנע
בו מצוי	<i>Falco tinnunculus</i>	דורסי יום	מ.ב.ג.	מסתגל
נץ מצוי	<i>Accipiter nisus</i>	דורסי יום	חורש	מסתגל
סיס חמומת	<i>Apus apus</i>	סיסאים	מ.ב.ג.	מנצל
לבן חזה	<i>Halcyon smyrnenis</i>	כחלאים	מ.ב.ג.	מסתגל
פרפור עקוד	<i>Ceryle rudis</i>	כחלאים	מים	מסתגל
דוכיפת	<i>Upupa epops</i>	כחלאים	שדות	מסתגל
נקר סורי	<i>Dendrocopos syriacus</i>	נקראים	חורש	מסתגל
דררה	<i>Psittacula krameri</i>	תוכאים	מ.ב.ג.	זר
דירור הבית	<i>Passer domesticus</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	מנצל
חנקן נובי	<i>Lanius nubicus</i>	ציפורי שיר	שדות	נודד
סבכי שחור כיפה	<i>Sylvia atricapilla</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	נודד
סבכי טוחנים	<i>Sylvia curruca</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	נודד
חנקן אדום גב	<i>Lanius collurio</i>	ציפורי שיר	שדות	נודד
חטנית לבנת עורף	<i>Ficedula albicollis</i>	ציפורי שיר	חורש	נודד
דוחל חום גרון	<i>Saxicola rubetra</i>	ציפורי שיר	שדות	נודד
סבכי	<i>Sylvia sp.</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	נודד
שיחנית	<i>Hippolais sp.</i>	ציפורי שיר	חורש	נודד
חמריה	<i>Cercotrichas galactotes</i>	ציפורי שיר	שדות	נמנע
מאינה	<i>acridotheres tristis</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	זר
פרוש מצוי	<i>Fringilla coelebs</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	מסתגל
שחרור	<i>Turdus merula</i>	ציפורי שיר	חורש	מסתגל
עלית	<i>Phylloscopus sp.</i>	ציפורי שיר	חורש	מסתגל
דוחל שחור גרון	<i>Saxicola torquata</i>	ציפורי שיר	שדות	מסתגל
נחליאלי זנבתן	<i>Motacilla cinerea</i>	ציפורי שיר	מים	מסתגל
סנונית מערות	<i>Hirundo raudica</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	מסתגל
זרזיר מצוי	<i>Sturnus vulgaris</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	מסתגל
אדום חזה	<i>Erithacus rubecula</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	מסתגל
עורב אפור	<i>Corvus corone</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	מנצל
בולבול	<i>Pycnonotus xanthophygos</i>	ציפורי שיר	מ.ב.ג.	מסתגל

חסרי חוליות

לאורך השנים תועדו מינים רבים מן המחלקות הבאות: תולעי ריסים, גלגלתים, תולעים דל-זיפיות, שטרגלאיים, צדפוניתיים, דפנאים, חלזונות, זבובאים, חיפושיות, זימרגלאים, עכבישאים, קפזנבאים, בריומאים, שפיראים, פשפשאים.
מינים אופייניים וייחודיים: סרטנים – זימרגל מצוי, שטרגל אדמדם, תריסן הקשקש, תריסן מגושם (בעבר), ציקלופס זעיר (בעבר).

תרשים בתי גידול וערכי טבע

מקרא

- בית גידול
- בור
- לח
- מגוון

